

(підсніжники і проліски) зацвітають у п'яти-шестирічному віці. В середині квітня, коли плоди цих рослин упадуть на землю, їх притрушують перегноем [2; 3].

Таким чином, розширення екологічного світогляду школярів в облЕНЦум здійснюється різними шляхами, в тому числі й залученням їх до практичної діяльності: вирощування рослин та догляду за ними, наукове дослідництво, виготовлення флористичних композицій, поробок, застосування в дизайні інтер'єрів та ін.

Пріоритетними напрямками ботанічної еколого-освітньої діяльності облЕНЦум є:

- розширення колекції рослин відкритого та закритого ґрунту;
- дослідження еколого-біологічних особливостей в природі та культурі;
- сприяння поширенню цінних видів інтродуцентів в умовах міста;
- збереження генофонду рідкісних рослин в культурі;
- використання рослин для реалізації завдань позашкольної екологічної освіти (при організації роботи гуртків: «Квітникарі – аранжувальники», «Знавці лікарських рослин», «Мініфлористика», «Фітодизайн з основами художньої майстерності» та ін.);
- створення колекційних ділянок (першоцвітів, лікарських та ін.);

Для здійснення такої діяльності в навчальному закладі є всі можливості. Досвід із культивування та збереження в культурі рідкісних рослин на ділянках Полтавського облЕНЦум доцільно поширювати й на інші (районні, міські) позашкільні та загальноосвітні навчальні заклади Полтавської області, зберігаючи їх та використовуючи з науково-дослідницькою метою.

Література

1. Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – 248 с.
2. Баканова В.В. Цветочно-декоративные многолетники открытого грунта. – К.: Наукова думка, 1984. – 155 с.
3. Борейко В.Е. Грищенко В.Н. Спутник юного защитника природы. Серия: Охрана дикой природы. – К.- 1999.- Вып.13. - 304с.
4. Мельник В.И. Охрана редких видов растений ex situ // Интродукция и акклиматизация растений. – 1991. – Вып. 15. – С. 14-46.

ВИВЧЕННЯ АПРОБАЦІЙНИХ ОЗНАК ВИДУ *CAPSICUM ANNUUM L.* В УМОВАХ ОКОЛИЦЬ М. ПОЛТАВИ

*Онiпко В.В., Максименко Н.Т., Гуржій В.О.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Популярність солодкого перцю повсякчас зростає. Пояснюється це тим, що в його плодах містяться глюкоза, білки, вітаміни С, Е, Р1, В1, В3, провітамін А, каротин, мінеральні солі. За вмістом вітаміну С перець посідає перше місце серед овочевих культур [6]. Солодкий перець використовують для салатів, різноманітних страв, соління, маринування тощо. Враховуючи надзвичайну господарську цінність перцю, як високо смакової, вітаміноносною овочевої культури вирощування перцю у господарствах різних форм власності на сучасному етапі розвитку овочівництва займає щільне місце серед інших овочевих культур. Тому, з метою одержання високих стабільних та високоякісних урожаїв перцю солодкого необхідно вивчити апробаційні ознаки нових перспективних сортів та гібридів культури.

Нами у 2006-08 рр. було проведено сортовивчення виду *Capsicum*

аппиит L. в умовах околиць м. Полтави. До основних методів, які використовувалися в дослідженнях слід віднести лабораторні, вегетаційні і польові, які в свою чергу поєднувалися із фенологічними спостереженнями за рослинами. Експериментальні дослідження здійснювалися за загально прийнятими методиками Доспехов Б.А.[3] та Макаров В.М., Борушко М.А.[4].

Ґрунтові та кліматичні умови даного району дослідження, є сприятливіми для вирощування овочевих культур. Полтавська область знаходиться в помірному кліматичному поясі, а тому, враховуючи це, а також середній статистичний режим погодних умов, клімат області може бути визначений як помірно-континентальний. Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем звичайний малогумусний [2].

У ході експериментальних досліджень було з'ясовано основні сортові ознаки перцю солодкого, дані яких наведено у таблиці.

Для дослідження було взято 10 сортів та 1 гібрид перцю солодкого районувані для лівобережного Лісостепу України [5]. У результаті експерименту апробаційних особливостей перцю солодкого виявлено, що за висотою куща сорти та гібриди розподілилися на низькі (26-45см) – 1 (Вінні-Пух), середні (46-65см) – 6, високі (вище 66см) – 4. За формою куща: слаборозлогі – 3, розлогі – 8, за галуженням стебла на штамбові – 10; напівштамбові – 1 (Богдан); кущисті – відсутні.

Особливу увагу при сортовивченні ми звернули на апробаційні ознаки сортів перцю, як продуктивного органу [1]. У ході дослідження було встановлено, що більшість – 7 сортів, у фазі біологічної стиглості мають плоди червоного забарвлення, а також 1 сорт (Богдан) і гібрид (Оранжеве чудо F1) – жовто-оранжеве, 1 сорт (Світ Банан) – оранжево-червоне, 1 (Вікторія) – темно-червоне. Відмічено, що плоди у технічній стиглості за забарвленням розподіляються у такому співвідношенні: світло-зелені – 7; зелені – 2; кремові – 1 (Купон); світло-жовто-оранжево-червоні – 1 (Світ Банан). За формою плодів сорти перцю розподілилися так: конусоподібні – 6; кубоподібні – 2; конічну – 1 (Світ Банан); плескато-округлу – 1 (Ратунда).

Апробаційні особливості сортів та гібридів

№	Сорт, гібрид	Кущ			тип	форма	характер поверхні	Плід		вага, г	товщина м'якуша, мм
		висота, см	форма	забарвлення по фазах стиглості				біологічної			
									розлога		
1	Подарок Молдови (контроль)	60,2	розлога	штамбова	кубоподібна	гладенький	світло-зелене	червоне	95,1	6,2	
2	Каліфорнійське чудо	70,5	розлога	штамбова	кубоподібна	гладенький	зелене	червоне	125,2	8,1	
3	Світ Банан	68,2	розлога	штамбова	конічна	гладенький	світло-жовто-оранжево-червоне	оранжево-червоне	147,4	5,2	
4	Факір	63,8	розлога	штамбова	конусоподібна	гладенький	світло-зелене	червоне	68,9	5,9	
5	Болгарський 79	72,2	слабо розлога	штамбова	конусоподібна	гладенький	світло-зелене	червоне	56,6	3,8	
6	Богдан	100,2	розлога	напів-штамбова	конусоподібна	гладенький	світло-зелене	жовто-оранжеве	270,3	7,5	
7	Вінні-Пух	30,5	розлога	штамбова	конусоподібна	гладенький	світло-зелене	червоне	92,1	6,9	
8	Оранжеве чудо F1	100,0	розлога	штамбова	кубоподібна	гладенький	зелене	яскраво-оранжеве	226,1	10,0	
9	Вікторія	61,3	слабо розлога	штамбова	конусоподібна	гладенький	світло-зелене	темно-червоне	142,9	6,7	
10	Купон	58,8	розлога	штамбова	конусоподібна	слабка ребристість	кренове з салатним відтінком	червоне	63,8	6,4	
11	Ратунда	60,7	розлога	штамбова	плескато-округла	гладенький	зелене	червоне	230,7	9,5	

Товарна якість плодів перцю визначається товщиною м'якуша та вагою плоду. У ході визначення цих біометричних показників було встановлено, що найтовщий м'якуш мали сорти Ратунда, Каліфорнійське чудо та гібрид Оранжеве чудо відповідно 9,5:8,1:10,0. При вивченні маси плоду відмічено, що крупні плоди мав сорт Богдан та Ратунда маса яких на 150-200г більше маси контрольного сорту Подарок Молдови та гібрид Оранжеве чудо де маса плоду зросла на 130г.

Отже, враховуючі всі апробаційні показники можна зробити висновок, що найбільш перспективними для вирощування в умовах околиць м. Полтави є сорти Богдан, Ратунда та гібрид Оранжеве чудо.

Література

1. Андреев В.М., Макаров В.М. Практикум по овощеводству. – М.: Колос, 1981. – 207с.
2. Борисов В.А. Удобрение овощных культур. – М.: Колос, 1978.- 207 с.
3. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта – 2-е изд., перераб. И доп. - М.: Колос, 1968. - 336 с.
4. Макаров В.М., Борушко М.А. Руководство к лабораторным занятиям по овощеводству. - М.: Сельхозгиз, 1956. - 224 с.
5. Реєстр сортів рослин України на 2000 рік у двох частинах. Частина перша. Зернові, круп'яні, зернобобові, олійні, технічні, прядивні, кормові, овочеві, баштанні культури та картопля. Офіц. вид. – К.: 1999. – 104 с.
6. Томат, перец, баклажан / Сост. В.В.Токачев. – Новосибирск, 1986. – 172с.

ДОСЛІДЖЕННЯ АПРОБАЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОНЯШНИКА В УМОВАХ СЕЛИЩА ВЕЛИКА БАГАЧКА

Онiпко В.В., Бендікова С.С.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Для агропромислового комплексу України соняшник, як головна олійна культура, представляє великий інтерес. Умови внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції призвели до того, що увага вітчизняних виробників, особливо східної частини Лісостепу України, націлена на вирощування переважно соняшнику, завдяки високій рентабельності.[1]

Соняшник-основна олійна культура в Україні. Насіння сучасних високоолійних сортів містить 50-55 % олії і 16 % білків, а ядро відповідно 67 % і 22-24 %. Соняшникова олія має високе харчове й технічне значення. Її використовують як харчовий продукт у натуральному вигляді, для виготовлення маргарину, в консервній, харчовій і кондитерській промисловості. Виходячи з цього головним напрямком роботи є селекція соняшнику на високий потенціал урожайності та скоростиглість гібридів. Висока урожайність ранньостиглих гібридів дозволяє організувати насінництво в умовах Лісостепу та Степу, а також розширити зону вирощування насіння в західних та північно – західних регіонах України. Саме цими аргументами і було обумовлено завдання наших наукових досліджень по вивченню апробаційних особливостей соняшнику в умовах селища Велика Багачка.

Регіоном дослідження є селище Велика Багачка розташоване на Східноєвропейській рівнині в межах Придніпровської низовини. Грунти в селищі і на полях, що його оточують, чорноземні. Товщина чорнозему доходить до 165 см, кількість родючого гумусу – до 3,7 %. Клімат селища характеризується помірно холодною зимою і помірно теплим літом, достатньою кількістю опадів. Середня температура січня від -6 до -8 °С, липня від +19 до +21°С. Найбільша темпе-